

תאריך: י" ניסן תשע"ד, 10/04/2014

סומן: א-14-12772

לכבוד

פרופ' דני פפרמן

הסטטיסטיקן הממשלתי ומנהל הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

באמצעות פקס

02-6553596

נכבדי שלום רב,

הנדון: מהימנות נתוני מחירי הירקות במדדי הלשכה המרכזית

לסטטיסטיקה

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) (להלן: "התנועה"), תנועת הצרכנים ופורום הארגונים הכלכליים חברתיים (להלן: "הארגונים"), הריני לפנות אליך כדלקמן:

פנייה זו עניינה בדרישה ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן: "הלמ"ס") לבדוק את מהימנותם של נתוני מחירי הירקות בשווקים הסיטונאיים עליהם היא מסתמכת. זאת לאור העובדה כי מפורסמים שלושה סקרי מחירים עיקריים המשקפים נתונים סותרים, דבר המעלה חשש למהימנותם של נתונים אלו, ומכאן אף עולה לכאורה חשש למהימנותם של פרסומי הלמ"ס המבוססים עליהם.

פירוט

1. כיום ישנם שלושה גופים המבצעים סקרי מחירים בשוק הירקות הסיטונאי: מועצת הצמחים, משרד החקלאות וחברת ניסן מחשבים בע"מ. המחירים מתפרסמים מידי יום לתועלתם של חקלאים מגדלי ירקות, משווקים וגורמי מסחר שונים.

2. מבדיקה שערכה התנועה לגבי ממוצעי המחירים של ארבעה גידולים שונים¹ עולה כי ישנה שונות קטנה בין המחירים, ואף זהות כמעט מוחלטת בין ממוצע מחירי משרד החקלאות ומחירי מועצת הצמחים.
3. בשנה וחצי האחרונות החלה חברה בשם "ניסן מחשבים בע"מ" (להלן: "החברה") להפיק אף היא מחירון עצמאי בשם "ירקום", כאמור לעיל. בדומה למועצת הצמחים ולמשרד החקלאות מידי בוקר סוקרת החברה את השוק הסיטונאי בצריפין ומפרסמת את הנתונים באתר האינטרנט של החברה.²
4. מאז החלה החברה לפעול מתגלים פערים משמעותיים בין המחירים המופיעים בסקריה שלה, לבין אלו המפורסמים על ידי מועצת הצמחים ומשרד החקלאות (אשר כאמור ביניהם קיים מתאם גבוה).
5. מפרסומים בתקשורת עולה כי מחירוני מועצת הצמחים ומשרד החקלאות גבוהים בכ-15% עד 40% מהמחיר הסיטוני הנרשם על ידי ירקום.³
6. לשם ההמחשה, על בסיס נתונים המפורסמים באתרי האינטרנט הרלוונטיים, ביום ה-31.03.2014 מחיר ק"ג עגבניות לסיטונאי לפי סקר מועצת הצמחים עמד על 9.4 ש"ח, לפי סקר משרד החקלאות עמד על 9.2 ש"ח ואילו לפי סקר ירקום עמד על כ-6.00 ש"ח בלבד.⁴ למותר לציין את הנזק הכלכלי שנגרם לציבור הרחב בשל 'ניפוח' לכאורה של מחיר העגבניות.
7. מועצת הצמחים מפרסמת באתר האינטרנט שלה כי אין היא אחראית בגין הנתונים אותם היא מפרסמת, או מחויבת בדרך כלשהי לנכונותם,⁵ אולם בפועל אין-ספור עסקאות מבוססות עליהם כמו גם על המחירים המפורסמים על ידי משרד החקלאות.

¹ הגידולים שנבדקו הינם: עגבנייה, מלפפון, גזר ובצל. הבדיקה נערכה בעזרת ממוצעים של חודשיים ימיים.

² <https://www.new-market.co.il/prices.php?x=&tm=1396796349>

³ אורה קורן "מי מייקר את הפירות והירקות? משרד החקלאות ומועצת הצמחים" *The Marker* 27.02.2013. נורית קדוש "רגע לפני ערב החג: עלייה במחיר הסיטונאי של העגבניות" *כלכליסט* 30.03.2014.

⁴ אתר מועצת הצמחים: <http://plants.moonsitesoftware.co.il/index.aspx>

⁵ סקר ירקום באתר new-market: <https://www.new-market.co.il/prices.php?x=1037&tm=1396541556>

⁶ <http://plants.moonsitesoftware.co.il>

8. עוד נציין כי מפרסומים בתקשורת עולות טענות לפיהן מחירי מועצת הצמחים ומשרד החקלאות לכאורה מנופחים ביחס למחיר האמיתי ואינם משקפים את מחירי העסקאות בפועל.⁷

9. לאור העובדה כי ישנם פערים לא מוסברים בין תוצאות הסקרים השונים, עולה חשש למהימנות הנתונים המוצגים בהם, ומכאן אף עולה חשש למהימנותם של פרסומי הלמ"ס, ככל שהם מסתמכים עליהם.

משמעות הפערים

10. בישיבת וועדת הכלכלה מיום ה-03.01.2012 ציין מר משה ינאי, ראש תחום חקלאות וסביבה בלמ"ס, כי הלשכה משתמשת בנתונים המפורסמים על ידי מועצת הצמחים.⁸ כמו כן, באוגוסט אשתקד פורסם כי המחירון של משרד החקלאות משמש כבסיס למדד מחירי הירקות והפירות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.⁹

11. במידה שהמחירים המפורסמים בסקרים אינם משקפים נאמנה את שווי הירקות או את שווי העסקאות המבוצעות בסופו של יום, אזי שכלל הפרסומים והמחקרים המסתמכים על נתונים אלו מטמיעים את העיוות לכאורה שנוצר משיקוף לא מדויק של שווי הסחורה.

סיכום ומסקנות

12. קשה להפריז בחשיבות מהימנות נתוני המחירים המוצגים בסקרים שתוארו לעיל. השפעת המחירונים המפורסמים על הצרכן הישראלי היא מרחיקת לכת, שכן על סמך מחירונים אלו מתבססים השיווק והמכירה של ירקות בישראל, והם אף בעלי השפעה על מדדים שונים כמו גם על מדד המחירים לצרכן.

13. מבלי להכריע במהימנותם של מי מהסקרים, פערי המחירים האדירים ואף העובדה שמועצת הצמחים אינה לוקחת אחריות על הנתונים אותם היא מפרסמת, מעלים קושי מהותי ומחייבים בדיקה מעמיקה ביותר.

⁷ משה ליכטמן " הסיטונאים : משרד החקלאות מנפת מחירי ירקות לטובת החקלאים" **גלובס** 13.10.2013, אורה קורן "מי מייקר את הפירות והירקות? משרד החקלאות ומועצת הצמחים" **The Marker** 27.02.2013.

⁸ פרוטוקול ישיבה מס' 710 של ועדת הכלכלה, הכנסת ה-18, 10 (30.01.2012).

⁹ משה ליכטמן "בדיקת "גלובס": עגבנייה אחת, שוק אחד - 3 מחירים שונים" **גלובס** 08.08.2013.

14. ככל שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מבססת את פרסומיה על סקרי המחירים שתוארו לעיל, עמדת הארגונים היא כי עליה לחדול מכך במייד, עד אשר יתבררו בוודאות הראויה מהימנות הנתונים והסיבות לפערים האמורים, ולמצער לסייג את פרסומיה בהתאם.

15. בנוסף לכך נבקש לדעת על מי מהמחירונים מסתמכת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ולאילו צרכים היא עושה כן.

16. לאור החשיבות הציבורית העליונה של העניין הנדון, נודה לתגובתך המהירה.

בכבוד רב,

נילי אבן-חן, עו"ד
מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר
התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

ובשם:

תנועת הצרכנים
פורום הארגונים הכלכליים חברתיים